

Prudentia in omnibus emicuit.

cupiscentias ejus mortificans, & non carnem, quia profecto non esset cum ratione obsequium, si quis ad interemptionem corporis niteretur, & de ipso fieret hostia, quae non viveret per naturam.

§.6. Postremo in omnibus iis ei non defuit, quae est lima, & auriga virtutum prudentia, sed cuncta per eam sic promovit, & direxit gerenda, quod nec excessus in modo, nec in ordine fuit error. Quid enim fuit prudentius, quam gratis obsequiis Coelestis Regis thalamum promereri? Quid serius, quam momentaneis aeterna, & temporalibus sibi mercari divina? Si enim Abigail prudentissimam scriptura commemorat, quia David, quem sermone deserto prius placaverat irritatum, est per intervntum connubii conjux effecta; quanto ista ea debet cenferi solentior, quae & sponsa Christi meruit fieri, & orationum fragrantia, quibus se dederat incessanter, ipsum pronum fecit ad gratiam, provocatum interdum delinquentium excessibus ad vindictam?

Humilitate in se, beneficentia erga pauperes.

§.7. O virtutum forma, pudicitiae titulus, naufragis portus, & iuvia morum errantibus semita veritatis. O vas admirabile, opus quidem excelsi, quod in terris Deus constituit, ut iis, qui recto sunt corde, foret sinceritatis speculum vita ejus. Nam illius fuit humilitatis dum viveret, quod per illum modum pauperum se deputavit obsequiis, quod eis flexis interdum genibus, vitae necessaria ministravit, & manum leprosis ex voto compassionis exhibens liberalem, erumpentia faciem ipsorum ulcera nequaquam abhorruit; non morbi contagiosi formidavit periculum, sed quo sedulitatis studio quoad Deum, & proximum ipsum, amplius vis urgebat amoris, eo dictionum Leprosorum subsidiis accuratius se inflexit, ita quod ubi producebantur hujusmodi ulcera, continuo viscera pietatis, tamquam ipsorum infirmitatem indueret, solvebantur in ea.

§.8. Illius quoque in omni sinceritate devotionis permansit, quod ex aqua, cum qua ejusdem Monasterii Moniales laverant pedes suos, tamquam per ipsarum contactum aliquid eis sanctitatis inesset, faciem sibi, & oculos sapissime aspergebat.

Divinis officiis semper intererat.

§.9. Divinis officiis, & missarum praesertim sic attente vacans solemnibus, quod a Solis ortu, usque ad meridiem, ab Ecclesia dum hujusmodi dicerentur officia non discessit, non torpore languida, nec accidia, quantum perpendi poterat malo interim fatigata, nec tamen sessionis cum hujusmodi solemnibus cantarentur, quis eam extimet se dedisse quieti, cum tunc vel staret erecta, vel curvato poplite oraret reflexa.

Quam fortis se in filii morte exhibuerit.

§.10. Cujus vero in obitu quondam Henrici Ducis Slesiae unici sui patientiae fuerit, non est praetereundum silentio, cum id Deum timentibus delectabile sit audire. Ingressus enim est ad ipsam doloris bajulus, veste lacera, vultuque demisso, & ejus singultu saepius interruptente sermonem, vix quomodo idem Dux Vir utique gloriosus tartareae gladiis feritatis occubuit, exprimere potuit, hujusmodi singultibus impeditus. Quo tandem audito, ipsa non contraxisse faciem, non emisse suspiria dicitur, sed exultante spiritu protinus respondisse. Gratias tibi ago Domine Deus, quod

Obiit tandem.

Multraque per eam Deus operatur miracula.

Puerum facine immersum restituit vix.

talem mihi dare dignatus es filium, qui nullas umquam mihi molestias ingerens, me semper honore coluit, & filiali affectione dilexit, & licet ipsum dum vivo, latenter habere praesentem, ei tamen in hoc congaudeo, quod per viam martyrii suo meruit Redemptori conjungi, ipsius itaque animam tibi suppliciter recomendo. O verbum acceptione dignissimum, & monumentis perpetuis solemniter annectendum.

§.11. Sed pro Deo quid fuit in casu tam flexibili, ubi tota patria sua orbitatem desiebat, non eam mœrore affici, & fletibus non perfundi, nisi quod ipsum praemissum noverat non amissum, & ut matribus in morte filiorum immoderate mœrentibus esset efficax medicina doloris, & consolationis exemplum.

§.12. Denique cum in spiritali certamine vincenti, in praemium debeatur corona, volens ipsam eidem reddere justus Judex, quam Mundum, Carnem, & Diabolum superans sibi debitam fecerat, tot triumphis ipsam suis stigmatibus insignitam, corporis mole deposita, vocavit ad patriam, illa sibi Regni corona concessa, quae non marcescit, non tollitur, nec arefcit, sed felicem perenniter efficit quem fulgoribus gloriosis insignit. Non enim tempore, quod corruptionis est causa subjacet haec corona, cui semel conceditur, postmodum non aufertur, cum ea concessa non possit ingratitude committi, quae est causa sufficiens muneris revocandi, cumque semper inhæreat fonti vitae, numquam deponit vigorem, nec dispendiis ariditatis afficitur, cum sine intermissione irriguum participet talis fontis? Quis non ad hanc venire festinabit coronam? Quis labor, quod onus, quae tanti non leveget praemii magnitudo? aut quae ad praesens amaritudo tam vehemens, tam molesta, quae tantae remunerationis non dulcescat stipendio? O felicem foeminam, quae hanc coronam obtinuit, quam bonorum omnium exhibet retributo. Regali itaque Diademate sic insignis, coelesti regnabat in patria, non immemor exulum suspirantium ad ipsam cum lacrymis, quod suis adeo beneficiis consolatur, quod suorum interdum reatum veniam, & languorum percipiunt ejus patrocinio medicinam legitime in hoc mundo certantibus. Quod quidem subiecta declarant evidenter miracula, pauca ex multis ad praesens electa, tamquam validissimis, & indubitatis testimoniis proculdubio comprobata.

§.13. Nam Puer quidam fuerat casu fortuito delapsus in amnem, quo per alveum ligneum sub rota molendini, dum volveretur deducto, stetit ipsa rota, revolutionis officio propter hoc impedito, & dum ab iis, qui ipsius custodiam praerant molendini, cur istud accideret exquiritur diligenter, ipsorum de puero offertur aspectibus, quia super aquae verticem pedum extremitas ferebatur, & licet compassionis spiritu suggerente, ipsum de aqua, ubi per horam, & amplius sic stetit immerfus, deducere moliantur, eis tamen rotæ magnitudine obfistente, perficere nequeunt, quod ex officio pietatis intentant. Sed ut ars virium suppleat ingeniosa defectum, rotam ipsam quibusdam artificiosè instrumentis adhibitis, cum puero sursum trahunt, cujus corpus sic erat ob ipsius

Mulierem ab oculorum caligine liberat.

Aliam pedibus contractam femore putridam fasciis restituit.

Puero soliditatem dat tibiurum.

Paralyticos sanat.

Hec itaque pro Polono, alisque apud Deum patrocinat.

magnitudinem rotæ compressum, quod in ea parte, qua venter dorso dignoscitur adherere, redactum id judicem ad spiritum palmæ manus, cumque attritum, gelidum, & nimio esset rigore protensum, ita quod ipsum exanimem testes alserent proculdubio exitisse, ipsius Sanctæ nomine suppliciter invocato, vita sic redditur puero, quod suis mane diei sequentis nullo in eo perdurante lationis vestigio, pedibus ambulavit.

§.14. Fuit etiam quaedam nobilis Mulier, quae propter vehementem, & diuinam cephalicam passionem, illam caliginem incurrerat oculorum, quod eorum intuitu defectivo, manus ejus non poterat comprehendere, & cum ope Medicorum sibi succurri non posset, ad ipsius Sanctæ sepulchrum adducitur, ubi munere protinus sanitates adeptæ, recidivæ passionis molestiam postmodum non incurrit.

§.15. Alia quoque Mulier fuit, quae nervis contractis, pedes per annum habuerat inhabiles ad progressum, cujus ita utrumque femur computruit, quod verbis inde nascentibus erat expositum corrolendum. Cumque ad ipsum tumulum suffragio fuisset amicorum portata, inde sana sustentationis alicujus subsidio, in domum revertitur non adjuva.

§.16. Insuper quidam fuit, qui tantam a puero fragilitatem habuerat tibiurum, quod vix cannae grossitiam excedebat, & idcirco nec ire poterat, nec standi etiam super eas habebat aliquam facultatem, & tamen se ad ejus sepulchrum appodians, ejusdem implorato subsidio reverenter, prius quidem non absque timore, sed procedente tempore tibiis solidatis, & ad debitam quantitatem perductis, omni trepidatione femota, libere, atque secure perrexit.

§.17. Alia quoque Mulier fuit, quae manuum, pedum, & linguæ erat prorsus imminente paralyti officio desinita, sed quamcito ad locum, in quo ipsa Sancta fuerat tumulata defertur, in integrum suscepit sanitatem, & ad illa restituitur evidenti miraculo, quibus eam predicta privaverat aegritudo.

§.18. Fuit etiam quidam nobilis, qui biennio, & amplius a lecto aegritudinis non surrexit, ex eo quod paralyti in dextera corporis erat parte percussus, quae tegmine pellis amoto, plena remanserat foraminibus cancerosis, & cum effectum cujuslibet medicinae morbi excederet magnitudo, ad tumulum ipsum manibus amicorum portatur, ubi in lacrymas resolutus, sanitate ad plenum stetit imperat, quam ei medicina conferre, etiam periti Medici studio non valebat.

§.19. Tam variis itaque morbis non dissimile, sed unum paratur antidotum, & remedium singulare, quod ex devotionis, & fidei puritate conficitur ad salutem, quod Evangelica Mulier, & Rex ille, cujus orationem audivit, & lacrymam vidit Dominus in suis infirmitatibus experti, cum fides illam salvaverit, & ad augmentum dierum sibi sanitate, indulta cum lacrymis oratio alterius sit admiffa. Hinc regnat virtus, vitium exulat, & accrescente merito eliminatur impietas. Sed ubi Provincia Poloniae tantis decoratur muneribus, ejus pretiosi corporis ditata thesauro, quid apud Deum favoris, & gratiae sibi poscenti poterit

denegari, ex quo apud ipsum talis Advocatæ meruit praesidio confoveri? Quod enim Polonos ipsos suo suscepit patrocinio promovendos, hoc sit eis in signum, quod ipsi reliquit in pignus corpus ipsam, sui videlicet spiritus indumentum, nec tamen per hoc credatur sic eam Polonorum esse Patronam, quod aliorum vota fidelium non promoveat coram Deo, cum in patria nunc perfectius habeat, quam habuisset, dum viveret, & tunc tamen diffusam ad omnes obtinuit charitatem.

§.20. Sed dum tot panduntur miracula, crebrescunt signa, & beneficia conferuntur, non potuit non fervere populi fidelis devotio, non clamor arceri, quin in Mundi notitiam expeditis adduceret labiis supradicta. Sicque vos, & nobiles Viri Duces ejusdem Provinciae ipsius Populi clamoribus vehementius excitati, ne Dei magnalia supprimendo, videremini digne de ingratitudine posse notari, una cum dilectis in Christo filiabus, Abbatissa, & Conventu eiusdem Monasterii, in quo cum illa, qua decuit honorificentia, est reconditum corpus ejus, felicis recordationis Urbano Papæ Praedecessori nostro rem in praemissis gestam, prout veritas postmodum est comperta, curavistis exponere seriatim, devotione supplici, & instantia non remissa petentes, ut Sanctam ipsam, quam vita & miracula Beatorum Collegio pronunciantur aggregatam, inter Sanctos ceteros celebritate faceret congrua venerari.

§.21. Et quidem licet vestrae devotionis sinceritas in porrectione petitionis hujusmodi in eo, quod sic porrigebatur, commendabilem se præberet, oportuit tamen non precipiti festinatione, sed decenti adhibita procedere gravitate. Quod idem praedecessor diligenter advertens, per Venerabilem Fratrem nostrum Uratislaven. Episcopum, & dilectum filium Fratrem Simonem Priorem Provinciale Fratrum Praedicatorum Poloniae, Boemiae primo, & hujusmodi ad eos negotio remisso secundo de praemissis inquiri mandavit diligentius veritatem.

§.22. Cum itaque per inquisitionem taliter factam, & ad Apostolicam per ipsos Episcopum, & Priorem postmodum Sedem remissam, & ex fideli relatione Venerabilis Fratris nostri N. Tusculanensis Episcopi, cui per ipsum Praedecessorem fuerat examinatio inquisitionis ejusdem commissæ, de ipsius sanctæ vitae sinceritate, & veritate signorum confiteretur evidenter, nos post multam deliberationem, cum fratribus nostris prehabitam, prout tanti negotii exegerat magnitudo, ipsam quæ contempto obsequii sui fastu, despecta magnifice domus reverentia, & calcato fastigio potestatis, ad inopis claustrum pro Christo se inclinavit angustias, ut cunctis esset humilitatis exemplum, tam de ipsorum Fratrum, quam Praelatorum, qui tunc apud sedem morabantur eandem consilio, Sanctorum Cathalogo decrevimus adscribendam; imo verius denunciavimus jam adscriptam.

§.23. Ceterum etsi ad omnia sufficiat Dei filius Jesus Christus, tamen voluit in operæ pietatis plures homines habere confortes, quia licet solus obtineat, quod alii non merentur; non tamen apud Patrem pro nobis solus est ad-

Poloni Urbano PP. supplicavit, ut eam Sanctior. cathalogo adscriberet.

Quidam his inquiri mandavit.

Clemens itaque rem perficit.

Ejus celebranda fuit vita.

vocatus, imo cum Christo, & per ipsum, iustorum omnium, qui nos in Regno preceslere cohortes, juxta quod legitur multa ei data incensa, quae sunt orationes Sanctorum, ut super Altare aureum ea in conspectu Altissimi adoret; sed cum ex assiduo lapsu mortalis infirmitas hujusmodi orationum suffragiis jugiter indigeat adjuvari, ut subsidium ei magis acceleret, debet per imitationis exemplum, & obsequii servitum ipsos Sanctos devotius revereri. Unde ne agat istud, quod ejus saluti expedit negligenter, Fraternalitati vestrae per Apostolica scripta mandamus, quatenus festum ipsius Sanctae Ildibis Octobris, die videlicet quo de viamigravit ad patriam, & de mundanis transcendit finibus ad coronam, attenta devotione celebrare curetis, ac faciatis per vestras Civitates, & Dioceses a Christianis fidelibus solemniter celebrari.

Proposita ejusdem Sepulchrum visitantibus indulgentia.

Dat. die 26. Martii 1267. Pont. An. III.

Ex Marten. Def. Anecd. Tom. II. col. 475.

Proemium.

Clemens antea Aniciens Episcopus.

Capitulum Statuta ab Episcopo peti.

XXI. Regulae, ac Statuta observanda a Canonicis, & Clero Ecclesiae Aniciensis.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Inter ceteras sollicitudines, quibus animus noster jugiter ad diversa trahitur, frequenter ad statum Aniciensis Ecclesiae vertimus Apostolicae considerationis intuitum, & multiplex ratio nos invitat, ut ad ipsam specialis affectionis animum habeamus. Non enim sumus, nec esse debemus immemores, quod illa dudum honoris incrementa suscepimus, in ea promoti fuimus ad Episcopalis apicem dignitatis, apud illam aliqua tempora etatis nostrae percurramus, ut inde faciente Domino cum gradatim habuerimus ad altiora progressum, respiciamus eandem Ecclesiam more patris, ut filiam, & in mente nostra ferventi desiderio geritur, ut Ecclesia ipsa spiritualiter, & temporaliter augmentetur, ac in omnibus prospere dirigatur. Porro quia consuetudines, & conditiones ejus agnovimus, & ibidem aliqua vidimus, quae decentiorem modum in observantis exigebant, cordi nobis ad modum extitit, ut utile, & . . . consilium apponere curaremus. Verum cum dilecti filii Capitulum ejusdem Ecclesiae venerabili fratri nostro Aniciens Episcopo commississent, ut vice ipsorum statueret, ordinaret, & faceret, quae ad conservandum, & reformandum prosperum, & honestum ipsius Ecclesiae statum competere, & cognosceret perti-

nere, ac idem Episcopus, & tres Ecclesiae praefati Canonici, quos ipse sibi super hoc adjunxit de ipsius Capituli voluntate, prout eis visum extitit super aliquibus providissent, nos illa, quae sub certis videbantur ordinasse Capitulis, praesentata nobis diligenti examinatione discussimus, & eis juxta studium Apostolicae providentiae limae correctionis expostis quamplura solenter adjecimus, & quaedam exinde iustissime rescanda. Consideratis autem omnibus, quae circa praemissa fore praevidimus attendenda, Statuta, quaedam, & ordinationes edidimus in forma annotatas, quae in praedicta Ecclesia jubemus, & volumus perpetuis temporibus observari.

Capitula edita corrigi, confirmataque Clemens.

Canonici cui saltem per horam Choro intersint.

Similiter Clerici, qui bis in hebdomada matutinis debent interesse.

Vicarii, & Canonici singulis diebus.

Clerici horis omnibus.

Canonici pauperes.

rum

rum majorum ipsius Ecclesiae se habeant ex antiqua observantia sicut debent: si defecerint per se, vel per Vicarium minime serviendo, amittant duodecim Vicarios Vienneses quos recipiant departiendos eis, qui hujusmodi officium pro eis fecerint die illa, nisi iusta, & necessaria causa extiterint impediti.

Officiarios quando chorum debeant intrare.

In Missa majori quando sedendum.

Omnes bis in hebdomada matutinis intersint.

Clericorum numerus.

Clerici ante 20. annos non admittendi.

Distributiones.

Potationes, & Arca Clericorum.

Clerici non beneficiati potantes Superpellicium.

6. Item, quod Officiarios quibus officium Chori injungitur Matutinarum, & Vesperarum ante finem classis, & in principio introitus Missae, Chorum ipsum teneantur intrare; tunc ille, cui officium committeretur nisi tunc intraverit, vel in officio hujusmodi defecerit, si praesens est Canonici in medio Claustri, liberatione Superpellicii puniatur diei ejusdem, vel illius, in qua liberari contigerit, quae liberationes suppleti officium hujusmodi deputentur.

7. Item, quod in Missa majori Clerici, vel Canonici existentes in Choro sedere minime incipiant ante Epistolam, nisi ultima ipsius Missae oratione completa.

8. Item, quod quilibet five Canonici, five Clericus, vel in dignitate bis in septimana ad minus teneatur interesse scilicet matutinis, processioni, & Missae Defunctorum: alias in liberatione Superpellicii diei Sabbathi Septimane ejusdem, vel sequentis diei, in qua proximum liberabitur, si forte ipsa die Sabbathi liberari non contigerit, puniatur nisi absentia, infirmitate, vel alia iusta causa valeat excusari.

9. Item, quod sit certus numerus Clericorum in ipsa Ecclesia scilicet decem, ultra quem numerum Praeceptor sine consensu Capituli amodo nullum ponat, sive introducat in Ecclesia memorata.

10. Item, quod idem Praeceptor aliquem Clericum non possit facere, seu clergastrum donec vigesimum annum attingat, nisi alias talis arbitrio Capituli appareret, quod merito deberet fieri ante tempus praedictum, nec etiam aliquem Clericum faciat, seu introducat de novo postquam tempus attingerit memoratum, & nisi sufficiens idoneus examinatus prius in officio Ecclesiae sit inventus.

11. Item, quod ad distributiones illis omnibus portantibus in dicta Ecclesia Superpellicium, qui horis canonicis in praefato Choro intersint, faciendas assignet Episcopus ipsius Ecclesiae centum libras Vienneses censuales, vel semel centum libras Vienneses pro se, & Successoribus solvere teneatur.

12. Item, quod potationes, & archa Clericorum Chori servitio deputentur, prout alias cum se habent distributiones hujusmodi factum fuit: ita quod Capitulum ipsius Ecclesiae faciat valere dictas potationes, seu bevendas quinquaginta libras Vienneses: Clerici vero alias quinquaginta libras Vienneses archam praedictam supplendo si quid defuerit de summis praefatis.

13. Item, quod quilibet Clericus portans nunc, & etiam in futurum Superpellicium in Ecclesia memorata non habens aliud officium, vel beneficium ibidem praeter Superpellicium, teneatur assignare infra sex annos decem solidos Podiales debitaes, vel solvere decem libras Podientes pro emendis redditibus ad servitium dicti Chori, & interim donec assignaverit; sol- Bull. Rom. Tom. III.

(*) Claustrum est signum ad officium, quod cum omnibus Campanis pulsatur.

vat quindecim solidos Podientes annuatim.

14. Item, quod tam in dignitatibus, seu personatibus constituti, quam Canonici, & alii Clerici, qui ultra Superpellicium aliquod officium, seu beneficium in ipsa habent Ecclesia, viginti solidos Podientes pro redditibus emendis exinde, & interim donec assignaverint, vel solverint dictos viginti solidos annuatim persolvant. Quae omnia tam de his, qui nunc sunt quam de his, qui in posterum fuerint Canonici, vel Clerici in ipsa Ecclesia, vel etiam dignitates inibi, seu personatus habentes volumus observari.

Dignitates, & Personatus.

15. Item quod Magister Hospitalis ejusdem loci, qui nunc est, & quilibet qui in posterum pro tempore fuerit ultra id quod, ut simplex Clericus dare tenetur, ratione Magisterii decem solidos Podientes det ad idem servitium annuatim.

Magis. Hospitalis, quid pro emendis redditibus solve, re debeant;

16. Item quod quilibet Clericus, seu Clericulus, qui ex nunc, seu in futurum Superpellicium de novo portabit, & quilibet, qui in Canonico ejusdem Ecclesiae fuerit receptus, vel dignitatem, vel personatum adeptus nihil percipiat de liberationibus Superpellicii, vel Praebendae, prima liberatione dumtaxat excepta, donec ad idem servitium centum solidos Vienneses Clericus, Canonici vero, five fuerit dignitatem, seu personatum adeptus, solverit decem libras: quas summas praedictorum quilibet solvere sit adstrictus.

Tique, qui Beneficium aliquod contulerunt.

17. Item, quod de praefata pecunia ad ipsius Chori servitium deputata singulis Canonici, Clerici, Clericulis, ac in dignitate, seu personatu quolibet constituti, qui in ipso Choro singulis intererint officiis matutinis dentur Duodenarii Podientes, & tantundem his, qui intererint Missae majori: illis etiam, qui Vesperis distribuatur tantundem.

Distributiones inter praefatos.

18. Item, quod annuatim tempore quo creantur Bajuli Clericorum recipiendi, & distribuendi dictos denarios, & rationem reddendi cura duobus viris idoneis a Capitulo, & ipsis Clericis committatur, praestito ab eis personaliter juramento, prout ab aliis Clericorum bajulis fieri consuevit de praedictis fideliter adimplendis.

Distributionum cura, quibus assignanda.

19. Quod ad distributiones solis Canonici, & constituti in dignitate, seu personatu etiam faciendas, ipsorum quilibet, qui nunc sunt, vel pro tempore fuerint, ratione Praebendae, necnon & Succentori ejusdem Ecclesiae infra quinque annos assignent viginti solidos Podientes pro redditibus emendis persolvant, interim nihilominus donec assignaverint, vel solverint, ipsos viginti solidos annis singulis soluturi.

Aliis assignationes ad emendos redditus faciendas.

20. Item, quod tertia pars eorum omnium, absentes, & residentiam minime facientes de Ecclesia, seu bonis ipsius Ecclesiae qualiacumque annuatim percipiunt servitio Chori pro emendis redditibus ad dictas distributiones faciendas Canonici deputentur: absens vero quantum ad hoc intelligatur, qui per sex menses continuos in dicta Ecclesia minime residuit nisi studii peregrinationis, infirmitatis, vel alia iusta causa fuerit impeditus: Et haec etiam omnia intelligantur tam de Canonici, quam de aliis, dignitates, personatus, officia, pensiones, terras, vel Ecclesias in ipsa Ecclesia, vel ejus ratione habentibus ubicumque, & tam de praesentibus, quam de futuris.

M m m 21. Item,

21. Item, quod dignitates, seu personatus officia, terras, seu pensiones habentes in ipsa Ecclesia, vel ratione ejusdem, qui nunc sunt, vel pro tempore fuerint, in sui ratione ultra ea, quae ut Canonici, & Clerici tenentur facere prout superius continetur, Decanus scilicet Praepositus, & Abbas, seu ipsorum quilibet ad faciendas distributiones easdem, solvant viginti libras Viennenses, & in posterum solvere teneantur. Abbas vero Sancti Petri de Turre quindecim. Abbas Sancti Evodii decem, Praeceptor decem, Thesaurarius decem libras, foris Decanus major centum solidos, minor vero foris Decanus quinquaginta solidos, Cellarius quinquaginta, Sescalcus quinquaginta solidos, punctuarius quindecim solidos, Magister Scholarum quinquaginta solidos, Marglarius decem solidos, Thuribularius decem solidos, Sacrista Altaris Crucis decem solidos, Sacrista Altaris Dei, & Sancti Jacobi viginti solidos. Terrarii autem ipsius Ecclesiae, seu pensiones habentes, quicumque sint, vel fuerint in futurum five Canonici simplices, five personatus, & officia obtinentes, dent annuatim centesimam partem omnium reddituum, quos ratione ipsius Ecclesiae percipiunt, hoc salvo nihilominus quod de absentibus superius est Statutum.

22. Item, quod fructus Praebendarum, Dignitatum, & personatum, Abbatibus dumtaxat exceptis, beneficiorum, & officiorum quorumlibet ejusdem Ecclesiae, necnon Ecclesiarum, & terrarum, ad cuiuscumque collationem pertineant, ex quo vacaverint, scilicet primi annua vacationis tempore computandi, & quamdiu vacaverint, si ultra annum vacare contingerit Chori servitio pro emendis redditibus deputentur ad distributiones faciendas eisdem: ita quod ipsorum Canonicozum bajulus, vel quem ipsum Capitulum ad hoc elegerit, recipiendi, & distribuendi Canonici dictos denarios curam geret, & rationem reddendi, ut superius est expressum, hoc salvo quod . . . in eo de ipsarum Praebendarum vacantium fructibus consuevit ab antiquo recipere, ex hoc nullum praedictum generetur.

23. Item quod de dicta pecunia distributionibus faciendis Canonici, & in Dignitatibus constitutis, ut dictum est superius deputata singulis Canonici, & in dignitatibus, & personatibus constitutis, qui interim matutinis Officiis singulis diebus Dominicis, Mercurii, & Veneris dentur ultra praedicta sex denarii Podiensis, his vero qui Majori Missa intererint quatuor, illis etiam, qui Vesperis intererint tantummodo, illi insuper tantumdem habeant, qui quocumque tota Missa B. Virginis intererint horae primae.

24. Item, quod eadem distributiones danda in Missa, prout superius continetur, nec Canonici, nec Clerici dentur, nec aliis quibuslibet, donec ipsius Missae Agnus Dei fuerit decantatum. Et si antea inde exierit aliquis ex eisdem absque causa rationabili, nec postea ad eandem Missam redierit de distributionibus ejusdem, Missae aliquam non recipiat portionem.

25. Item, quod si pecunias dictarum distributionum faciendarum, vel solis Canonici, & in dignitate, seu personatu constitutis, vel etiam Clericis in ipsa Ecclesia Superpellicium portantibus universis, ut supra dictum est, aut etiam red-

Fructus vacantium Praebendarum per annum servitio Chori assignandi.

Distributiones aliae.

Distributio quando faciendi.

ditus contingeret in posterum augmentari distributiones etiam prout commodius fieri poterit augmententur.

26. Item, quod Canonici officians in Choro praedicto qualibet vice percipiat sex denarios Podiensis, Clericus vero Canonici supplens defectum, vel etiam alias officians quatuor habeat de communibus distributionibus supra dictis.

27. Item, quod in ipsa Ecclesia duae Praebendae proximae inibi vacatae postquam illi, qui jam in Canonicos recepti ibidem Praebendas fuerint assecuti, sint Sacerdotales, & hebdomadales, ultra illas quatuor, quae sunt, & esse debent Sacerdotales in ea, & Praebendam etiam, quam tenebat etiam jam dudum Guillelmus de Monte Revello Senior, quae Sacerdotalis extitit ab antiquo, seu etiam sex Diaconales Praebendae illa, quam tenet ibidem Petrus Aspasii, quae Diaconalis extitit inclusa, & sex Subdiaconales, quas habent officium per se, vel per Canonicum diebus solemnibus, & novem lectionum Festis serviendo majori Altari adimpleant, prout a successore ordinabitur juxta ordinem vicis suae, & ibidem residentiam faciant personalem.

28. Item, quod Subdiaconis, & Diaconis Canonici praedicti ipsi Altari majori Servientibus, Clericali Subdiaconi, & Clerici Diaconi, qui assistere in ipso officio tenentur eisdem, recipiant quod consueverunt recipere ab antiquo.

29. Item, quod ipsi Diaconi, & Subdiaconi Canonici supra dicti de dictis distributionibus duodecim denarios Podiensis percipiant diebus singulis quibus, ut dictum est exercebant officium, praeter alias distributiones praefatas.

30. Item, quod ipsi Diaconi, & Subdiaconi Canonici, qui in officio suo praedicto per se, vel Concanonicum non deservierint illa die in media liberatione Clausuri, vel quam primum liberabitur puniantur: quae liberatio suppleat defectum ejus in officio hujusmodi deputetur.

31. Item, quod quocumque Canonici dictae Ecclesiae, & dignitates, seu personatus habentes super Capituli tractatibus contigerit in ipso Capitulo convenire in unum, pulsetur tribus vicibus Campana ad haec specialiter ab ipso Capitulo deputanda, prout in aliis Galliae Ecclesiarum observatur, post cujus pulsationem tertiam, in his, quae praesentes expediri consueverunt, procedatur aliorum absentia non obstante, & valeant, quae facta fuerint ab eisdem.

32. Item, quod ter ad minus in hebdomada, diebus scilicet Lunae, Mercurii, & Veneris, ipsi Canonici, & Dignitates, seu Personatus habentes in Capitulo convenient de negotiis, ac de utilitate Ecclesiae tractaturi: ita quod post horam primam exitum ter, vel quater tantummodo pulsetur ad Januam, post cujus tertiam pulsationem, vel quartam, Succentore sine dilatione ad eam sicut moris est, cum processione eunte, ipsa Campana tunc incontinenti pulsetur, & ab illis sicut dictum est, qui venient procedatur.

33. Quod in ipsis tractatibus, & negotiis sicut juris communis esse dignoscitur, stetur majori, & seniori parti ipsius Capituli partis non obstante minus rationabili contradictione minoris, seu quod contrarium ibidem servatum est hactenus per abusum, ita tamen quod voluntas Canonicozum ipsorum non singulariter extra

Distributio officiorum facientibus.

Praebendae Sacerdotales, Diaconales, & Subdiaconales.

In suo non servientes officio puniantur.

Capitulum ad Campanae sonum.

Illud vero ter in hebdomada cogendum.

In quo prevallet major, & senior pars.

Ca-

Capitulum; sed in Capitulo ipso communiter saltem, & officiorum quorumlibet collatio a modo palam, & non occulte in ipso fiat ab his ad quos spectat ordinatio eorumdem.

34. Item, quod Dignitates, seu personatus officia, terras, & pensiones habentes nunc, vel etiam in posterum habituri, teneantur ibidem residentiam facere personalem, & tenere hospitium, scilicet Decanus, Praepositus, & Abbas, seu ipsorum quilibet ad minus cum sex Clericis, Superpellicium portantibus, vel Canonici Ecclesiae memoratae, quorum liberationes percipiant sicut hactenus fieri consuevit. Abbas autem Sancti Petri de Turre cum quatuor, Abbas Sancti Evodii cum tribus; Thesaurarius vero, & Praeceptor, unusquisque eorum cum tribus; quilibet vero Canonici habens quadraginta libras Viennenses in redditibus qualitercumque ab ipsa Ecclesia, vel de duobus ejusdem ultra suam Praebendam cum duobus nisi absens fuerit idem Canonici causa studiorum, quod si quis in dignitate, vel personatu constitutus de terris ipsius Ecclesiae dictas quadraginta libras haberet, ratione earum Clericorum etiam numerum teneatur augere, ultra illum quem tenebantur habere ratione dignitatis ipsius.

35. Item, quod si quis Canonici habens nunc, vel habiturus in posterum terras ejusdem Ecclesiae dignitatem ibidem adeptus fuerit, vel personatum, ipso jure vacent, terrae ipsae praedictae.

36. Item, quod nullus Clericus in Civitate Aniciensis praefata duas possit Canonicas, seu Praebendas habere, scilicet in majori Ecclesia, & in Collegiatarum aliqua aliarum; sed vacet ipso jure prima postquam secundam fuerit assecutus: his tamen exceptis, qui jam sunt in utraque recepti.

37. Item, quod nullus a modo constituatur ad serviendum Cappellae, vel Altaribus ejusdem Ecclesiae, nisi sit ipsius Ecclesiae Clericus, qui teneatur Chori servitio interesse.

38. Item, quod nulli in ipsa Ecclesia Superpellicium concedatur, nisi de legitimo matrimonio, bonae famae, sanus corpore, videlicet membrorum non patiens maculam, vel lesionem, enormem, vel alias morbo incurabili non laborans, & conversationis existat honesta, nec aliquam Religionem ingressus, habens etiam unde possit commode sustentari, alias dum residens fuerit, providere, qui ipsum introduxerit egeum teneatur eidem.

39. Item, quod quilibet Clericus cui modo Superpellicium conceditur juret Capitulo ipsius Ecclesiae fidelitatem servare, & tam jura ipsius Ecclesiae bona fide defendere, quam universitatem etiam Clericorum ipsorum.

40. Item, quod quilibet Clericus ipsius Ecclesiae bona ejusdem Ecclesiae, & Clericorum, ipsius pro posse defendere teneatur, nec contra eam consilium, vel auxilium audeat impertiri, quod si legitime monitus contra fecerit Superpellicio spoliatur.

41. Item, quod nullus Canonici, vel Clericus quicumque ipsius Ecclesiae contra Concanonicum, vel Conclericum pro extraneis praestet publice consilium, vel juvamen.

42. Item, quod Magister Scholarum ejusdem Ecclesiae quicumque pro tempore fuerit, Bull. Rom. Tom. III.

De residentia, & hospitio.

Beneficiorum pluralitas damnata.

Cappellani non nisi ex Clericis Ecclesiae assumentur.

Superpellicium quibus non concedendum.

Quibus datur fidei iuramentum praesent.

Magister Scholarum si Canonici eique assignetur praebenda.

amodo sit ejusdem Ecclesiae Canonici, & quod Praebendam percipiat, juxta suae receptionis ordinem sibi debitum, sine tamen eorum praedictio, qui jam recepti expectant Praebendas vacaturas ibidem, qui legere in facultate Theologica, & facere personalem continuam residentiam, necnon tenere hospitium ad minus cum tribus Clericis ipsius Ecclesiae ibidem teneatur, ita quod interim etiam antequam Praebendam fuerit assecutus, distributiones Chori sicut unus ex aliis Canonici habeat, quindecim tamen denariis Podiensibus, quos de liberatione Clausuri ab antiquo consuevit accipere computatis, ad quas distributiones sicut, & alii Canonici teneantur conferre, ut superius est expressum. Si vero idem Magister absque praefata licentia Capituli se voluntarie absentavit, fructus Scholasticae amittat, quamdiu absens fuerit, qui tunc, & etiam cum ipsam Scholasticam vacare contingerit, & cum caeteris bonis ipsius Successori debeant fideliter, & absque diminutione qualibet conservari. Quod si per Capitulum legitime monitus, absens non redierit, per ipsum Capitulum amoveatur omnino, & alii idoneo conferatur, eidem autem Scholasticae de terris ipsius Ecclesiae ad collationem Decani spectantibus usque ad annum valorem quinquaginta librarum Viennensium consuetis Canonici ejusdem conferri, si vacaret ad praesens, vel quam primum ad id se offerret facultas non obstante si pro aliis super assignandis, seu conferendis terras hujusmodi direximus scripta nostra, quibus nolumus auctoritate praesentium praedictum generari per Episcopum ejusdem Ecclesiae; volumus, & praecipimus auctoritate Apostolica assignari, contradicentes per censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo: ita quod collatio Scholasticae ejusdem, quae nunc ad Decanum Aniciensis Ecclesiae cum certo Canonicozum numero pertinet concedi cum consensu ipsius Capituli, vel majoris partis, vel sanioris partis in ipso facienda Capitulo, prout in ipsorum Canonicozum creationibus consuevit fieri, pertineat ad eandem.

43. Item, quod Clerici, qui amodo portabunt Superpellicium in Ecclesia memorata examinentur prius, an sint idonei in legendo, & cantando officio Ecclesiae per aliquem virum, discretum ad hoc per ipsum Capitulum deputandum. Aliter non introducantur, illis tamen exceptis, de quibus ipsi Capitulo alias videbitur expedire.

44. Item, quod nullus Canonici Clericus, vel etiam, vel in dignitate, seu personatu quolibet constitutus, cum divina officia in Choro ipsius Ecclesiae cantabuntur, in plano, seu platea ejusdem Ecclesiae extra Chorum ipsius, a Choro scilicet, seu Altari Crucis versus majus altare, nisi forte transeundi necessitate, vel peregrinorum occasione, stare, ire audeat, vel sedere nisi in Capellis, vel subtus altare Dei Ecclesiae memoratae.

45. Item, quod si qui publici concubinari, vel luca exercentes inventi fuerint inhonesta, vel si qui servitio altaris, seu custodiae deputati, praedicti de incontinentiae vitio fuerint diffamati, ab altaris servitio, & Ecclesiae expellantur.

46. Item, quod omnes tam Canonici, quam

Clerici antequam recipiantur examinandi.

Canonici cum celebratur officium extra chorum non sint.

Diffamati ab Altaris servitio removendi.

M m m 2 Cle-

Modestia in choro.

Clerici quicumque predictae Ecclesiae in Choro cum divina officia celebrabuntur, in stando, & sedendo honeste se habeant, non ridendo, non loquendo, non confabulando, sed debitum silentium continendo gestum congruum, faciem, & corpus honestum ostendant.

Et extra chorum.

47. Item, quod extra Chorum infra ipsam Ecclesiam nullus clamare, rixari, seu inverecunde ad invicem, vel cum mulieribus, seu cum aliis inhonestis personis confabulari audeat, nec per viam currere, seu currendo transire.

Stabularii, & Albergarii.

48. Item, quod stabularii, seu albergarii ejusdem loci nihil amodo percipiant in his, quae altaribus Ecclesiae offerunt peregrini, nec ad ipsa altaria eos ducant, nec aliqui alii ipsos peregrinos clamando maxime inducant, seu atrahant ad ipsius Ecclesiae Altaria, vel Capellas.

Per plateas honeste, ac sepe per cum socio incendentium.

49. Item, quod nec Canonici, nec Clerici quilibet cum habitu Ecclesiae claustrali limites transgredi praesumant, nec per Claustrum, seu Villam, sine cappa, vel mantello extra hospitium incedant, nec publice per Villam Canonicus sine Clerico, vel alia honesta persona, nec Clericus sine socio, nec ibi in carreria, seu platea publica, sine competenti habitu stare, seu sedere praesumat.

Habitus.

50. Item, quod nullus Canonicus, vel Clericus quilibet sine cappa, vel mantello argando, seu tabardo per Civitatem Aniciensem audeat equitare, nec manticam, seu torseriam post se deferre.

51. Item, quod portantes de novo amodo Superpellicium in ipsa Ecclesia habeant, Kaubam novam ad minus, scilicet Superpellicium, & Cappam Ecclesiae si ibidem voluerit resistere.

52. Item, quod ipsi Clerici, vel Canonici cum habitu Ecclesiae palam non deferant chirotechas, nec caligis albis utantur, nec super-tunicalia scissa, seu partita a latere deferant, nec cappas quarum capucia alterius coloris existant, nec cum capellis, seu coiffis lineis apparentibus incedant ibidem.

Tabernis non frequentis.

53. Item, quod amodo Canonicus, vel Clericus aliquis ipsius Ecclesiae Aniciensis tabernas non intret, nec domos eis contiguas, causa in eis potandi, seu comedendi maxime mense Augusti juxta abusum antiquum.

Nec choreas.

54. Item, Caligis rubeis maxime tempore Paschali pannis de serico transfutatis, seu reatis amodo non utantur, nec anulos publice deferant, nec Choreas cum Laicis, aut mulieribus intrare praesumant.

De Campanario.

55. Item, quod ille qui institutus est ad pulsandas campanas campanilis majoris Ecclesiae memoratae, novas etiam teneatur pulsare, campanas horis debitis, & diebus, juxta ipsius Ecclesiae observantiam, & arbitrium duorum honestorum Virorum, quos ad hoc dictum Capitulum duxerit deputandos, ipsorum nihilominus arbitrio si circa hoc negligens, aut rebellis extiterit puniendus.

De applicatione in orationum.

56. Item, quod liberationes Superpellicii ipsius Ecclesiae quas amittent Canonici, vel Clerici, quilibet ejusdem, vel alii in dignitatibus constituti incidentes in penam juxta ordinationem praemissam Chori servitio deputentur

recipiendae per illos, quibus cura recipiendi denarios dictis deputatis distributionibus committetur. Liberationes vero Claustrum quas amittent Canonici, vel in personatibus constituti, ipsorum specialibus distributionibus applicentur.

57. Item, quod quicumque, sive Canonici, sive Clerici, vel in dignitate, seu personatu quolibet constitutus in penam amissionis liberationis Claustrum, vel Superpellicii in toto, vel in parte incidens juxta ordinationem praesentem, eam ex certa scientia receperit, seu recipi fecerit, vel recepto pro ipso ab alio liberatoribus non restituerit, quam primum habeat certificatus super hoc facultatem, ex tunc per mensem ab ingressu Ecclesiae, & perceptione liberationis Superpellicii sit ipso facto suspensus, & nisi legitime monitus restituerit, omni beneficio ipsius Ecclesiae spoliatur.

58. Praeterea statuimus, & auctoritate Apostolica ordinamus, quod nullus nisi constitutus in Sacris in Decanum dictae Ecclesiae possit amodo eligi, seu assumi, nec aliter alicui de ipso Decanatu Apostolica, seu quavis auctoritate alia valeat provideri, decernentes, quod secus actum fuerit non valere.

Decanus eligendus sit in Sacris.

59. Item, quod tam idem, quam Praepositus ejusdem Ecclesiae in Sacerdotes, Abbates vero seculares in Diaconos habentes officia scilicet Praeceptor, & Thesaurarius, foris Decani in Subdiaconos, qui nunc sunt, & pro tempore fuerint, sine dilationis medio statutis temporibus faciant promoveri, alioquin quousque adimpleverint, dignitatibus, officiis, & beneficiis hujusmodi, eo ipso sint penitus suspensi. Quod si suspensionem hujusmodi per sex menses sustinerint, ipsi eos esse privatos volumus, ea ex tunc vacare decernentes omnino per eos, ad quos spectat illorum ordinatio, seu collatio, libere ordinanda, aut etiam conferenda.

Dignitates obtinent ad Sacros Ordines promovantur.

60. Item, quod nullus Canonicus major viginti quinque annis postquam per quinquennium Canonicus extiterit Ecclesiae supradictae, Sede Aniciensi vacante, ab ipso Capitulo ubicumque fuerit, ad electionem vocetur Episcopi, nisi ad Sacros Ordines promotus, nec ex hoc possit dicere se contemptum. Ad eam tamen veniens admittatur.

In Sacris non constituitur ad electionem Episcopi non vocandi.

61. Item, sane cum super cura Canonico- rum ipsorum, ac constitutorum in personatibus, seu dignitatibus quibuscumque, necnon Clericorum quorumlibet, & familiarum ipsorum orta fuerat dubitatio longis temporibus retroactis, adeo ut ex hoc error quidam non absque animarum ipsorum periculo procedere videretur, statuimus, ut Decanus ipsius Ecclesiae, qui nunc est, & pro tempore fuerit, curam ipsorum omnium, necnon aliorum, quae ad Hospitalale Beatae Mariae ejusdem loci praediorum pertinent, habeat, quam per se, & alios, quos ad haec idoneos noverit, & illa tantummodo, quae ad forum penitentiale pertinent, exerceat; videlicet confessiones audiendo, & penitentias injungendo: ad ea, quae judicalem indaginem, jurisdictionem, seu correctionem alias exigunt, potestatem suam minime extensurus, Episcopus vero Aniciensis ipsius Decani curam juxta hunc modum, qui eidem Decano circa praedictos traditur, gerere debet, & habere. Magister vero Hof-

Cura Canonico- rum quibus commissa.

Perpetua horum Statutorum observantia, nullis obstantibus &c.

Hof-

Magister Scholarum, & Abbas Casei Dei statuta faciant observare.

Hospitalis pauperum praedictorum, qui nunc est, & pro tempore fuerit, curam ipsorum pauperum, ac donatorum Hospitalis ejusdem, & aliorum habeat, quam a Decano recipendam praedicto, per se, & alios idoneos, de quibus secundum Deum viderit expedire, valeat exercere.

62. Ceterum quia parum prodesse statuisse praemissa, nisi conatibus contrariis praesumentium obvictur, ordinamus, & volumus, quod Magister Scholarum praefatus, & dilectus filius Abbas Monasterii Casei Dei Ordinis Sancti Benedicti Claromontensis Diocesis, qui pro tempore fuerit, vel alter eorum, per se, vel alios, seu alium requisiti super hoc, possint, & debeant ad praedicta omnia, & singula inviolabiliter observanda per censuram Ecclesiasticam, & penas etiam alias moderatas auctoritate nostra contraditores cogere quoslibet, ac rebelles, quod fideliter exequendum eisdem in virtute obedientiae injungimus, & districte praecipimus, & mandamus.

Cura temporalium vacantis Episcopatus duobus committenda.

63. Ordinamus insuper, quod quodcumque in posterum Sedem contigerit Aniciensem vacare dictum Aniciense Capitulum duos, vel tres de ipso Collegio viros idoneos, & omni suspicione carentes sine mora dispendio assumere teneatur, quibus ab ipso cura administrandi bona universa Episcopatus ipsius, quamdiu vacaverit committatur: ita tamen quod illi, qui ad onus hujusmodi assumentur, sine dilatione qualibet de bonis ipsis mobilibus inventarium facere teneantur, ac interdicto eis cujuslibet alienationis genere de conservando, & defendendo fideliter bona, & jura Episcopatus, & etiam de tenendo, seu exercendo justitiam, per se, vel per alios, necnon de reddenda administrationis suae futuro Episcopo ratione, cum restitutione honorum, quae deductis necessariis expensis ad eos pervenerint, sub obligatione honorum suorum promittant eidem Capitulo recipienti pro eodem Episcopo, praestito super hoc ab eis ad Sancta Dei Evangelia corporaliter juramento: Super quibus omnibus conscribi volumus publicum instrumentum. Quam etiam rationem, si ipsam Sedem diutius vacare forsitan, quod ablit contigerit, teneatur ipsi Capitulo reddere, de sex mensibus, in sex menses. Ad suscipiendum autem officium hujusmodi per subtractionem beneficiorum, quae ab ipsa obtinebunt Ecclesia, possit, & debeat idem Capitulum compellere quoslibet refractores.

Praedicta autem omnia statuimus observanda non obstantibus aliquibus aliis consuetudinibus, vel statutis ejusdem Ecclesiae hactenus observatis, seu quibuscumque privilegiis, vel indulgentiis ab Apostolica Sede quibuscumque personis, locis, dignitatibus, vel ordinibus generaliter, vel specialiter sub quacumque verborum forma concessis, aut etiam concedendis, per quae nullum contra praemissa volumus obstaculum interponi, seu si aliquibus communitate, & divisim ab eadem Sede indultum existat, vel contingat in posterum indulgeri, quod interdicti, suspendi, vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam, & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem, & qualibet alia indulgentia dictae Sedis generali, vel spe-

ciali cujuscumque tenoris existat, per quam effectus praesentium possit quomodolibet impediri, & de qua in eis fieri debeat mentio specialis.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Viterbii quarto nonas Junii Pontificatus nostri anno tertio.

Datum die 4. Junii 1267. Pont. An. III.

XXII.

Quod in toto Ordine Fratrum Praedicatorum Divinum Officium ubique uniformiter prout ordinatum fuerat recitetur.

Ex Registro Vaticano.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magistro, & Fratribus Ordinis Praedicatorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Conspicitur in Nobis spiritalis multitudo letitiae, quando personas debita divino cultui qualitate virtutum cernimus federari, & hoc in votis habere potissimum, ut ad divini honorem nominis, in eis ita vigeat sanctae studium unitatis, quod status earum sit firma pace, ac devotione tranquilla praeditus, & super his, quae regularis requirit honestas, semper appareat salubriter ordinatus; occurrente hinc inde gratulandi materia, dum in personis hujusmodi, sic una splendet fides mentium, & pietas actionum, ut hoc de ipsorum Religione famosa possit assumi praeconium, quod in se decus habeat perfectae pulchritudinis, & prorsus ab omni macula decentissime sit immunis. Jocundo siquidem spiritu petitionis vestrae seriem audivimus continentem, quod cum praclarus Ordo vester a mari, usque ad mare, jam per Christi gratiam suos palmites extendisset, propter varias diversarum Provinciarum consuetudines contingebat Divinum Officium in ordine ipso uniformiter non servari. Quapropter vos tamquam Ministri Dei mites, & humiles, ac saluberrime unitatis sincerissimi amatores laudabiliter meditando, quod hujus praetextu differentiae, aliquid affectibus sanctis oppositum, vel forte scandali gravis occasio in ordine ipso poterat evenire, dilecto filio Fratri Umberto quondam Magistro ejusdem Ordinis concorditer commissis, ut ipse praedictum officium ad illam uniformitatem reduceret, quam Universitas Fratrum ipsius Ordinis per Orbem Terrae latitudinem reverenter, & humiliter observaret. Verum cum tandem praedictus Frater officium ipsum juxta commissionem hujusmodi prudenter ordinaverit, & decenter vos in tribus Capitulis Generalibus praedicti Ordinis ex tunc immediate sequentibus diligenter deliberatione praehabita statuisset, ut ordinatio hujusmodi per universas partes ipsius Ordinis debeat observari. Quare humiliter petebatis a Nobis, ut super hoc Apostolici muniminis firmitatem adiacere dignaremur. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati ordinationem eandem, sicut provide facta est, ratam, & firmam habentes, eam, quam in domibus vestris propriis dumtaxat observari statuimus, auctoritate Apostolica confirmamus, & praesentis scripti patrocinio commu-

Exordium.

Uniformiter officii antea in Ordine non servabatur.

A Fr. Umberto ad eam redactum.

Firmatus a Papa.

nimus districtius inhibentes, ne aliquis sine speciali licentia Sedis Apostolicæ circa prædictum officium contra confirmationis, & Constitutionis nostræ, ac ordinationis prædictæ tenore aliquod immutare præsumat.

Nulli ergo omnino hominum &c. Datum Viterbii nonis Julii Pontificatus nostri anno tertio.

Dat. die 7. Julii 1267. Pontific. Anno III.

XXIII.

Contra Christianos ad Judæorum ritum transeuntes, ac Judæos Christianos eosdem ad id trahentes.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratibus Prædicatorum, & Minorum Ordinum Inquisitoribus hæreticæ pravitatis, auctoritate Sedis Apostolicæ deputatis, aut in posterum deputandis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Contra Christianos Judæizantes.

§.1. Urbato corde audivimus, & narramus, quod quamplurimi reprobi Christiani, veritatem Catholicæ Fidei abnegantes, se ad ritum Judæorum damnabiliter transfulerunt. Quod tanto magis reprobum fore dignoscitur, quanto ex hoc Christi Nomen Sanctissimum, quadam familiari hostilitate, securus blasphematur.

Procedi mand.

§.2. Cum autem huic pesti damnabili, quæ ut accepimus, non sine subversione prædictæ fidei, nimis excreverit, congruis, & festinis debeat remediis obviari, Universi autem vestre per Apostolica scripta mandamus, quatenus terminos vobis ad inquirendum contra hæreticos auctoritate Sedis Apostolicæ designatos, super præmissis, tam per Christianos, quam etiam per Judæos, inquisita diligenter, & fideliter veritate, contra Christianos, quos talia inveneritis commisisse, tamquam contra hæreticos procedatis.

Et contra Judæos, qui illos ad hoc induxerint.

§.3. Judæos autem, qui Christianos utriusque sexus ad eorum ritum execrabilem hæcenus induxerint, aut inveneritis de cetero inducentes, poena debita puniatis. Contradictores per Censuram Ecclesiasticam appellatione postposita compescendo. Invocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachii secularis.

Dat. die 27. Julii 1267. Pontific. Anno III.

Datum Viterbii septimo Kalendas Augusti Pontificatus nostri anno tertio.

Confirmatio Litterarum Innocentii PP. IV. per quas ille revocatis iis, quæ Fridericus Rex in Sicilia egerat, nonnulla statuerat ad libertatem, & disciplinam Ecclesiasticam in idem Regnum reparandam.

Ex Originis edidit Garula Access. ad Hist. Cassanen. Tom. II. pag. 717.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Universis Christi fidelibus præsentem litteras inspecturis, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Tenorem quarundam litterarum felici recordationis Innocentii Papæ Quarti prædecessoris nostri in ejus registro reperitur præsentibus de verbo ad verbum fecimus annotari, qui talis est;

Innocentius Episcopus Servus Servorum Dei. Ad observantiam, & memoriam perpetuam.

A diebus Friderici Alumni nequitie &c. Super. in Innoc. Constit. XVI. pag. 315.

Datum Viterbii Idibus Octobris Pontificatus nostri Anno Tertio.

Dat. die 15. Octob. 1267. Pontific. Anno III.

G. de Allisio. Ph. de Sancto Attlato. Locus * sigilli plumbei.

XXV.

Mitigatio, & declaratio Regulæ Fratrum Ordinis Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum.

Vide Innoc. III. Constit. XVII. pag. 76. Constit. LXIX. pag. 134. Honorii Constit. VI. pag. 182. Gregorii IX. Constit. XLII. pag. 284.

Clemens Episcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Ministro majori, & Fratibus universis Ordinis Sanctæ Trinitatis, & Captivorum, salutem, & Apostolicam Benedictionem.

Exordium.

IN Ordine vestro, ejusque professoribus, quos sincere diligimus, id semper haberi quarimus, ut aliis spiritualibus potissime, ac temporalibus etiam incrementis proficiant, & honestatis fructus delectabiles proférant, & honoris; unde recte agimus, si iis, quæ ad hæc promovenda, & ex consulta deliberationis sunt providenda, ut inconcussa in posterum permaneant, auctoritatis robur Apostolicæ adhibemus.

Urbanus Regulæ examen tribus Prælatibus commisit.

§.1. Dudum sane, ut accepimus, vobis feliciter Urbano Papæ prædecessori nostro exponen- tibus, quod prætextu observantiæ Statutorum: & Regulæ ipsius Ordinis, plerumque dubitationes oriebantur Fratibus, ex quo ipsis habentibus conscientias scrupulosas, circa divinorum executionem, & utilitatem procuracionem temporalium, Ordini præfato difficultatem damnosam frequenter ingeri continebat, ac super hoc vobis per Apostolicam postulantibus providentiam subveniri, dictus prædecessor Venerabili Fratri nostro Episcopo, & dilectis filiis Sancti Victoris, & Sanctæ Genovefæ Abbatibus Parisiensibus, suis dedit litteras in mandatis, ut ipsi facientes sibi prædicta Statuta, & Regulam exhiberent;

beri, ac diligenter examinantes eadem, corrigent & statuerent circa ipsa, prout secundum Deum ipsorum saluti, & utilitati memorati Ordinis cognoscere expedire.

Qui eam correxerunt.

§.2. Verum Episcopus & Abbates prædicti, facientes sibi Statuta, & Regulam hujusmodi exhiberi, ac ea examinantes, juxta formam sibi traditam diligenter illa correxerunt, & circa ipsa nonnulla etiam statuerunt, prout secundum Deum, prædictorum Ministri, & Fratrum saluti, & utilitati ejusdem Ordinis, ipsis visum extitit expedire, sicut in litteris inde confectis, sigillatis sigillis Episcopi, & Abbatum prædictorum plenius continetur.

Et hoc a Pontifice confirmatur.

§.3. Nos itaque vestris supplicationibus inclinati, quod per eisdem Episcopum & Abbates, proinde factum est in hac parte, ratum habentes & firmum, illud auctoritate Apostolica confirmamus; tenores litterarum ipsarum de verbo ad verbum facientes præsentibus annotari, qui talis est.

Cap. 1.

Mitigatio Regulæ. De Vocis Fratrum, Prælati nomine.

In Nomine Sanctæ, & individue Trinitatis. Fratres domus Ordinis Sanctæ Trinitatis, & Captivorum, sub obedientia Prælati domus suæ, qui Minister vocabitur, in castitate, & sine proprio vivant. Qui Fratres, extra domos suæ professionis mitti non valeant, nisi pro scandalis manifesta poenitentia indigentibus, & pro allegatione domorum suarum, & pro nova domo ædificanda, & in hoc solo casu, provideatur eis tanquam illius domus professis. Omnes res undecumque licite veniant, in tres partes dividantur æquales, & in quantum duæ partes sufficient, exequantur eis illis opera misericordie, cum sui ipsorum, & eis necessario famulantium moderata sustentatione. Tertia vero pars referretur ad Redemptionem Captivorum, qui sunt incarcerati pro fide Christi, a Paganis, vel dato pretio rationabili pro redemptione ipsorum, & pro redemptione Paganorum captivorum, ut postea rationabili commutatione, & bona fide redimatur Christianus pro Pagano, secundum merita, & statum personarum. Cum vero pecunia data fuerit, vel aliquid aliud (licet specialiter, & proprie ad certum usum) semper de consensu illius, qui dederit, si præsens fuerit, tertia pars separetur, nisi donator per se ipsum, vel procuratorem idoneum, Fratrem, vel alium, id in usus domus expendat. Si vero donator absens fuerit, ita quod commode non possit ejus assensus haberi, vel alias de ejus voluntate constare, ut in hoc casu via melior, & tutior teneatur, rei data tertia pars separetur, exceptis terris, pratis, vineis, nemoribus, ædificiis, nutrituris, & hujusmodi. Fructus enim inde exeuntes, deductis expensis, secundum rationabiles estimationes Ministri, & Fratrum, in tres partes dividantur æquales; sed quæ paucas, vel nullas recipiunt expensas, omnes dividantur. Cum vero panni, calceamenta, vel minuta hujusmodi, quibus sit necesse uti, quæ vendi, vel conservari non expedit, data fuerint, vel a se ipsis habuerint, non dividantur, nisi Ministro domus, & Fratibus visum fuerit expedire. De quibus singulis Dominicis diebus, si fieri potest, in Capitulo deliberetur. Si tamen prædicta, ut panni, terre, nutrituræ, seu minuta, vendentur: pretium inde proveniens, in tres partes, ut supra, dividatur. De nemoribus autem, scænis pratorum, straminibus agriculturarum, & fructibus arborum, pecorum, & hortorum, ad usus necessarios liceat Fratibus accipere. Si quid vero de prædictis vendi contigerit, vel de fructibus arborum potus fieri; tertia pars reddatur captivis, secundum formam superius annotatam. Si domus, vel quæcumque alia, a quovis licite sub quocumque nomine Fratibus conferantur, donatoribus exponatur, qualiter de bonis suis tres debeant facere portiones; & si donator voluerit in tres dividi, dividantur: & si non, non dividantur. Quæ autem usque modo Fratibus collata sunt, secundum quod de voluntate donatorum ea receperunt, liceat eis de ipsis disponere, & voluntatem donatorum pro posse suo adimplere. Fructus vero collectos de bonis postea acquisitis, deductis expensis, secundum quod de aliis supradictum est, dividere tenebuntur. De illis, quæ in Ecclesia offeruntur, vel alio modo apportantur, ut vestimenta, panni serici, oblationes, & hujusmodi: ipsi Ecclesie in suis necessariis, ut libris, cera, oleo, & aliis ejusdem ornamentis, provideatur: quod autem supererit, dividatur. Si domus, terre, possessiones, vel alia, unde redditus proveniunt, vel conservandis fructibus sunt necessaria, calamitate aliqua, vel casu destruantur, liceat Fratibus de communibus bonis, prædicta in statum debitum reformare; & hoc de consensu majoris Ministri, vel ejus Vicarii, seu Visitatorum illius Provincie. Si tamen pro Fratrum congrua sustentatione, necessitas exegerit: hujusmodi divisio ex bonis indifferenter relicta, arbitrio Ministri Provincialis pro tempore existentis, relinquatur: dummodo illa non ad alios usus, quam ad redemptionem, & pauperum subventionem, ac hospitalium reparationem, seu constructionem, ac Fratrum Ordinis sustentationem convertantur, & sic ultra tertiam partem hujusmodi, absque alicujus conscientie scrupulo, percipere ipsi Fratres, & levate valeant.

Cap. 2.

Et Redemptionem Captivorum.

Divisio bonorum.

Mitigatio Regulæ. De Vocis Fratrum, Prælati nomine.

Titulo Monasteriorum

Omnes Ecclesie istius Ordinis (quas Fratres sibi edificaverint) intulerunt Nomini Sanctæ Trinitatis, & sint plani operis. Tot Fratres possint esse in una cohabitatione, tam Clerici, quam Laici, quot Ministri, & Fratibus uniuscujusque domus visum fuerit expedire; quorum unus Procurator sit, qui non Procurator, sed Minister, ut dictum est nominetur, cui Fratres reponere, ac impenere obedientiam teneantur. Omnibus Fratibus suis, sicuti sibi met, juxta posse domus, prout unicuique opus fuerit, Minister fideliter administret. Vestimenta sint lanea, & alba, excepta cappa, quæ honestatis causa, bruni coloris erit. Quam etiam, dum ad partes infidelium pro redimendis captivis se contulerint, de suorum Superiorum licentia mutare possint. Et liceat eis habere pelliceas, prout uniuscujusque exposcit necessitas, & braccas, quas jacentes non deponant. Jaceant in laneis, ita quod plumea fulcra, vel culcitra, in domibus propriis, id est, in quibus ad manendum fuerint deputati, nisi in agritudine laborantes, & de foris venientes, & hoc extra Dormitorium, minime habeant. In aliis vero domibus sui Ordinis, & alibi ubicumque, sive in itinere, sive in peregratione fuerint, poterunt jace-

Fratrum numero.

Vestibus, Lectulis.